

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ - ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ

Булевар краља Александра 73, 11000 Београд, Србија

Тел. 011/324-8464, Факс: 011/324-8681

КОМИСИЈИ ЗА СТУДИЈЕ II СТЕПЕНА ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Комисија за студије II степена Електротехничког факултета у Београду нас је на својој седници одржаној 06.07.2015. године именовала у Комисију за преглед и оцену мастер рада дипл. инж. Александра Милића под насловом „Мултифазне електричне машине у погонским системима електричних возила са интегрисаним пуњачем батерија“. Након прегледа материјала Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски подаци кандидата

Александар Милић је рођен 13.08.1993. године у Смедереву. Прва четири разреда основне школе је завршио у школи „Партизански борац“ у Друговцу код Смедерева, док је последња четири разреда завршио у основној школи „Димитрије Давидовић“ у Смедереву. Гимназију у Смедереву уписује 2008. године и завршава је са одличним успехом. Електротехнички факултет уписује 2012. године. Дипломирао је 2016. године са просечном оценом 9,3. Дипломски рад одбранио је у септембру 2016. године са оценом 10. Маја 2015. године осваја прво место у појединачној и тимској конкуренцији у научној дисциплини *Електричне машине* на међународном такмичењу студената електротехнике – Електријада 2015. године у Бечићима, Црна Гора. У јануару 2016. године ангажован је на Катедри за енергетске претвараче и погоне као демонстратор. Мастер студије уписао је у октобру 2016. на Електротехничком факултету у Београду, на Модулу енергетска ефикасност. Положио је све испите са просечном оценом 10. У јануару 2017. године примљен је на Катедру за енергетске претвараче и погоне где ради као сарадник у настави.

2. Опис мастер рада

Мастер рад обухвата 149 страна, са укупно 60 слика, 20 табела и 77 референци. Рад садржи увод, 4 поглавља и закључак (укупно 6 поглавља), списак коришћене литературе преглед слика, преглед табела и код у прилогу.

Прво поглавље представља увод у коме су описани предмет и циљ рада. Представљени су разлози за увођење електричних возила у комерцијалну употребу, главни проблеми са којима се сусрећу електрична возила и преглед преосталих поглавља.

У другом поглављу је дат преглед развоја електричних возила као и поређење електричних и традиционалних возила са СУС моторима. Потом је пружен преглед могућих извора енергије у склопу електричних возила, и поглед на електрични систем као целину у оквиру електричног аутомобила.

Треће поглавље се бави системима за пуњења батерије у склопу аутомобила. Описан је процес пуњења литијум-јонских батерија. Направљен је преглед примењивих стандарда који се односе на пуњење батерија у електричним аутомобилима као и преглед значајних величина и параметара које поменути стандарди прописују. Анализа је потом усмерена на пуњач у оквиру аутомобила уз приказ до сада познатих и примењених решења. Дат је преглед могућих топологија и објашњени су сви елементи обухваћени датим топологијама.

На крају овог поглавља, изнети су главни проблеми који постоје код традиционалних пуњача.

Треће поглавље се бави решавањем проблема изнетих у другом поглављу. Предлог решења је дат у облику интегрисаних топологија који у склопу пуњача користе и статорске намотаје трофазних вучних мотора. Приказан је преглед интегрисаних топологија са трофазним машинама у коме је обрађено укупно 9 топологија. За сваку од њих су дати принципи рада, одговарајуће заменске шеме, мане и предности, док је на крају прегледа дата кратка рекапитулација топологија и њихових индекса перформансе. У последњем одељку је указано на главне проблеме у реализацији и експлоатацији интегрисаних топологија, међу којима је и појава нежељеног обртног поља које се јавља у трофазним вучним машинама у случају где се статорски намотаји користе као елементи пуњача за брзо пуњење тракционих батерија.

Пето поглавље се бави решавањем наведених проблема применом мултифазних машина. Најпре су изнете предности мултифазних машина и погона у односу на трофазне, а потом је дат предлог решења који се ослања на мултифазне вучне моторе и претвараче. У даљем тексту је дата анализа просторне расподеле и временске промене магнетопобудних сила у зазору машине током процеса пуњења батерије. Описани су принципи на којима је заснован код који је начињен и коришћен за прорачун и верификацију просторне расподеле поља током процеса пуњења батерије и у току моторног рада. Пројектовани код је примењен на 5 топологија интегрисаних пуњача, међу којима су 4 топологије садржале мултифазне машине. У раду су приложени резултати уз одговарајуће дијаграме, коментаре и закључке.

Шесто поглавље је закључак у оквиру кога је описан значај описаног решења и могућа даља унапређења. Представљени су разлози за примену интегрисаних пуњача и њихове предности и мане. Затим је приказано решење које се ослања на мултифазне машине, а потом су приказане додатне могућности које пружају мултифазне машине у погонима електричних возила, као и предлози за даљи рад.

3. Анализа рада са кључним резултатима

Мастер рад дипл. инж. Александра Милића се бави проблематиком брзих пуњача за електрична возила. Посебна пажња је посвећена интегрисаним пуњачима батерија са мултифазним машинама које пружају побољшање у погледу запремине, тежине и цене у односу на традиционалне топологије пуњача. Главна предност топологија са мултифазним машинама је коришћење истог вучног претварача за вучу и пуњење као и коришћење статорског намотаја вучног мотора на месту серијских индуктивности у режиму пуњења. У раду је предложено коришћење мултифазних машина на начин који у режиму пуњења не ствара нежељено обртно поље у зазору вучног мотора.

Пројектован је програм за верификацију наведених хипотеза и решења, и спроведена је анализа поља у зазору за 5 различитих интегрисаних топологија пуњача. Основни доприноси рада су: 1) развој кода за анализу просторне расподеле и временске промене магнетопобудних сила у мултифазним машинама који уважава начин извођења намотаја и различите топологије пуњача; 2) рачунарска евалуација предложених топологија у оквиру система за брзо пуњење батерије у склопу електричних возила; 3) извођење смерница за даљи рад на развоју интегрисаних система за пуњење.

4. Закључак и предлог

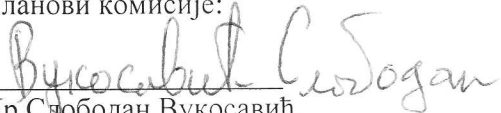
Кандидат Александар Милић је у свом мастер раду успешно решио проблем пројектовања интегрисаног пуњача батерија у електричном возилу који је заснован на мултифазним машинама и који омогућује брзо пуњење без стварања нежељеног обртног поља и губитака у вучном мотору. Предложено решење смањује запремину, тежину, цену пуњача.

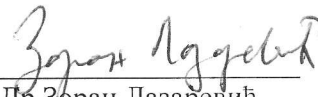
Кандидат је показао самосталност и систематичност у своме поступку као и иновативне елементе у решавању проблематике овог рада.

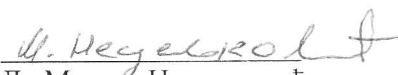
На основу изложеног, Комисија предлаже Комисији за студије II степена Електротехничког факултета у Београду да рад дипл. инж. Александра Милића прихвати као мастер рад и кандидату одобри јавну усмену одбрану.

Београд, 15. 09. 2017. године

Чланови комисије:

Др Слободан Вукосавић,
редовни професор

Др Зоран Лазаревић,
редовни професор

Др Милош Недељковић,
доцент